

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศแห่งพุทธศาสนา จนได้รับสมญานามว่า “ดินแดนแห่งร่มกาสาฬหพัลลภ” ตามผลการสำรวจสำมะโนครัว พ.ศ.2543 ประชากร 93 เปอร์เซ็นต์ของประเทศไทยเป็นพุทธศาสนิกชน นับตั้งแต่คนไทยได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่บนผืนแผ่นดินนี้เป็นเวลากว่าหนึ่งพันปี หลักธรรมของพุทธองค์ก็ได้เป็นหลักศาสนาของปวงชนมาโดยตลอด อิทธิพลของพระธรรมได้ซึมซาบเข้าไปอยู่ในความคิด และวัฒนธรรมของคนไทยจนเป็นการยากที่จะนึกให้ออกว่ามีส่วนไหน หรือตอนใดของวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องหรือพัวพันกับพุทธศาสนา

เทรเวอร์ หลิง (T.V.Ling, 1976) ได้กล่าวไว้ว่าพุทธศาสนาเปรียบได้กับฉลากยา ที่ใช้ทั้งสร้างเสริมจิตสำนึกของมนุษย์และสังคมขึ้นใหม่ในเวลาเดียวกัน

ในปี พ.ศ.2471 ศาสตราจารย์ชาวอเมริกัน ได้เขียนบทความเกี่ยวกับพุทธศาสนาในประเทศไทยไว้ว่า อิทธิพลของพุทธศาสนาต่อประชาชนชาวสยามในแง่ศีลธรรมแล้ว ต้องยอมรับว่าดีมากที่สุดทีเดียว นี่เป็นเหตุผลสำคัญที่มีชนชั้นนารีหลายคนอาจจะบอกว่า ทำไมคณะเผยแผ่คริสต์ศาสนาจึงมีความก้าวหน้าเพียงน้อยนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางส่วนของสยาม เช่น กรุงเทพมหานคร ซึ่งพุทธศาสนาประสบผลสำเร็จมากที่สุดและเข้มแข็งที่สุด ชาวพุทธพึงพอใจในศาสนาของเขาจนยากจะเห็นความจำเป็นของศาสนาอื่น ยิ่งไปกว่านั้นพุทธศาสนายังเป็นพลังผลักดันที่สำคัญแก่ประชาธิปไตยในสยาม ชาวชนบทจนๆ อาจบวชเป็นพระภิกษุได้และเมื่อบวชแล้วก็เป็นที่เคารพสักการะเช่นเดียวกับพระมหากษัตริย์ พุทธศาสนาได้กระทำการเป็นอันมาก เพื่อความสุขของผู้เลื่อมใส และพุทธศาสนาก็ได้ชี้ให้พุทธศาสนิกชนตระหนักว่า พลังที่คุ้มครองโลกคือพลังแห่งศีลธรรม (J.B.Pratt, 1928)

พุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในความนึกคิด และจิตใจของคนไทยอย่างลึกซึ้ง พุทธศาสนาทำให้คนสามารถเผชิญกับปัญหาในชีวิตประจำวัน ด้วยสามัญสำนึก พุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งที่ประชาชนนับถือ เชื่อมั่น และเป็นสิ่งที่จรรโลงสังคมให้อยู่ได้อย่างสงบสุข

พระสงฆ์ ถือได้ว่าเป็นตัวแทนของสถาบันศาสนาพุทธ และได้รับการยอมรับจากพุทธศาสนิกชนในด้านของการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประชาชนทั้งในด้านของวัตถุและจิตใจ

พระมหาจรรยา สุทธิญาณ (2538 : 27) ได้กล่าวว่า พระสงฆ์กับคนไทยมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เชื้อเพื่อเกื้อกูลสงเคราะห์อนุเคราะห์กันด้วยความเมตตากรุณา จับมือกันทำงาน พัฒนาจิตใจและสังคม ปรีกษาหรือหันหน้าเข้าหากัน ดูแลรักษาและไว้วางใจกันมาโดยตลอดตั้งแต่อดีตกาลอันยาวนาน

ต่อมาเมื่อสังคมได้มีการวิวัฒนาการมาเป็นสังคมยุคใหม่ บทบาทหน้าที่ของสถาบันต่างๆ ในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป พระสงฆ์ก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องปรับปรุงตนเองให้ก้าวทันสมัยไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งเมื่อถึงตอนนั้นแล้วพระมหาจรรยาก็ได้กล่าวเอาไว้ว่า พระสงฆ์เป็นเนือนาบุญของโลก การได้เห็นพระสงฆ์หรือพูดคุยด้วยกับพระสงฆ์ ที่ถือว่าเป็นสิ่งมงคลและเป็นบุญกุศลกับชีวิตที่กำลังเหือดแห้งจางหายไปจากความรู้สึกของคนในสังคมยุคใหม่ ทั้งนี้เพราะพวกเขาเติบโตมาในสังคม ที่บรรยากาศแวดล้อมที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร การโฆษณา การวิพากษ์วิจารณ์ โดยมีได้มีศรัทธาใดๆ เป็นพื้นฐานอย่างเพียงพอ ทุกสิ่งทุกอย่างตัดสินกันด้วยอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำ การยั่วยุ มากกว่าการใช้วิจารณญาณ

สถาบัน “สื่อมวลชน” ซึ่งเป็นสถาบันของสังคมยุคใหม่ที่กำลังมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะสื่อมวลชนเองก็ต้องพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ก้าวทันสมัยอยู่เสมอเพื่อตอบสนองวิถีชีวิตที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่ถึงแม้ว่าสังคมจะมีความสลับซับซ้อนขึ้นเพียงใด การสื่อสารมวลชนก็ยังคงปฏิบัติหน้าที่หลักของตนเองโดยไม่เปลี่ยนแปลง

ฮาโรลด์ ลาสส์เวลล์ (H.D. Lasswell, 1948) ได้กล่าวว่า การสื่อสารมวลชนมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. สังเกตการณ์สภาพแวดล้อม (surveillance of the environment) ได้แก่ การเฝ้าดู สอดส่องเหตุการณ์ต่างๆ รวมถึงภัยอันตรายที่อาจมีผลต่อสมาชิกในสังคม
2. ประสานสัมพันธ์ส่วนต่างๆ ของสังคมให้รวมตัวกันอยู่ได้ (correlation of the parts) ได้แก่ บทบาทหน้าที่ที่การสื่อสารเข้ามาช่วยปรับสมาชิกกลุ่มต่างๆ ให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันได้ด้วยความสงบเรียบร้อยตามสมควร
3. ถ่ายทอดมรดกทางสังคม (transmission of social inheritance)

ในเมืองไทยนั้นแวดวงของสถาบันสื่อมวลชน ซึ่งเป็นสถาบันของสังคมยุคใหม่ เราสามารถเห็นบทบาทของศาสนาปรากฏอยู่อย่างไม่ขาดสาย เช่น การตบท้ายรายการข่าวบางช่องที่มีการอ่านพุทธศาสนสุภาษิตเป็นภาษาบาลี เป็นต้น บทบาททางด้านศาสนาของสื่อมวลชนนั้นยังคงมีความสำคัญอยู่อย่างประปราย แม้ว่าจะไม่มีบทบาทสูงจนเด่นชัดแต่ก็เป็นบทบาทที่ขาดไม่ได้เช่นกัน

สื่อมวลชนเช่น “หนังสือพิมพ์” ได้มีความสำคัญกับสังคมมากขึ้นตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ผ่านมา หนังสือพิมพ์ไทยในปัจจุบันจึงต้องเปิดให้ข่าวสารหลังไหลไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวางเพื่อเป็นการให้ความรู้แก่สาธารณชน และเพื่อเป็นการช่วยลดความหวาดวิตกในสภาวะที่สังคมกำลังคลอนแคลนให้แก่ประชาชน

ดาเรลล์ เบอริลิกาน (Darell Berligan) (สุภา ศิริมานนท์, 2536) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันว่า นักหนังสือพิมพ์ไทยนับว่ามีความรับผิดชอบอันยิ่งใหญ่ ในการช่วยจรรโลงประเทศไทยยุคใหม่ซึ่งกำลังเจริญขึ้น การขยายตัวของการศึกษา กำลังนำมาซึ่งความต้องการในการอ่านเรื่องที่เป็นสาระ อันเป็นลักษณะของการเสนอข่าวชนิดหนึ่งมากยิ่งขึ้นไปทุกที่ ประชาชนต้องการที่จะทราบ และเป็นหน้าที่ของนักหนังสือพิมพ์ไทยที่จะให้ความรู้เพื่อตอบสนองความต้องการนั้น จากคำกล่าวนี้เองทำให้เราทราบว่าหนังสือพิมพ์มีภาระหน้าที่พื้นฐาน (primary function) ที่ต้องปฏิบัติโดยทั่วไปคือ ภาระหน้าที่ในการเสนอข่าว (to provide information) ภาระหน้าที่แสดงความคิดเห็นและอธิบายความหมายของเหตุการณ์ที่เป็นข่าว (to offer guidance and explain the meaning of the news) ภาระหน้าที่ให้ความบันเทิง (to provide entertainment) ภาระหน้าที่ให้บริการสาธารณะ (to serve the public) และภาระหน้าที่ต้องคงอยู่ในธุรกิจ (to stay in business) (Duane Bradley, 1971, pp. 18-25)

สำหรับหนังสือพิมพ์นั้น ข่าว (News) ถือได้ว่าเป็นเนื้อหาที่สำคัญที่สุด ข่าวแต่ละข่าวที่ปรากฏอยู่ในหน้าต่างๆ ของหนังสือพิมพ์จะรายงานให้ผู้อ่านได้ทราบว่า มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นในที่ใดบ้าง เหตุการณ์เหล่านี้จะได้รับการรวบรวมข้อมูลข่าว เขียนข่าว และตีพิมพ์ โดยได้รับการพิจารณา ประเมิน เปรียบเทียบความสำคัญจากผู้ปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ โดยใช้มาตรฐานของวิชาชีพเป็นข้อวินิจฉัยว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นข่าวหรือไม่ มีองค์ประกอบของเหตุการณ์และคุณค่าข่าว (News Values) เพียงใด โดยหนึ่งในองค์ประกอบของข่าวหนังสือพิมพ์ นั่นก็คือสิ่งที่ประชาชนสนใจ (Human Interest) (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539) ซึ่งมักจะเป็นเหตุการณ์ที่คนทั่วไปให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เช่น การเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ ซึ่งถือเป็นตัวแทนของสถาบันศาสนาที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ

หน้าต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ จะทำหน้าที่รายงานข่าวสารให้ผู้อ่านได้รับทราบถึงเรื่องราว ความเป็นไปของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความสนใจจากผู้อ่านและถือว่าเป็นหน้าหนังสือพิมพ์ที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ “หน้าหนึ่ง” หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันนั้นจะเป็นส่วนของหนังสือพิมพ์ในหน้าแรก ซึ่งมักเสนอข่าวที่มีความสำคัญมากที่สุด ทั้งยังเป็นส่วนแรกของหนังสือพิมพ์ที่เรียกความสนใจจากผู้อ่าน (Human Interest) ซึ่งเหตุการณ์ที่มักปรากฏอยู่ในข่าวหน้าหนึ่ง มักเป็นเหตุการณ์ที่เร้าให้ปฏิกิริยาทั่วไปเกิดความสนใจอย่างใหญ่หลวง เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ หรือข่าวการฆาตกรรม (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539) โดยข่าวที่ปรากฏนั้นมักจะเป็นข่าวที่มีลักษณะในด้านลบและสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้อ่านเสมอ ดังนั้นเมื่อมีข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์มาปรากฏอยู่ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน นั้นก็หมายความว่าข่าวนั้นมักจะมีลักษณะในด้านลบเช่นกัน

พระมหาจรรยา สุทธิญาณ (2538: 28) ได้กล่าวว่า คงไม่มีใครปฏิเสธว่าข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ได้มีการนำเสนอต่อสาธารณชนมากขึ้นและประชาชนก็สามารถรับรู้ได้จากสื่อมวลชน ซึ่งส่วนมากจะเป็นข่าวของพระสงฆ์ในมุขลบบมากกว่ามุขบวก ทุกครั้งที่มีการพูดพาดพิง หรือวิจารณ์ถึงคณะสงฆ์หรือพระสงฆ์แล้ว ไม่ค่อยได้มีโอกาสได้ยินได้ฟังสิ่งที่สร้างสรรค์เลย ส่วนมากก็นำเอาพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของอดีตซึ่งน้อยใหญ่ทั้งในอดีตและปัจจุบันมาวิพากษ์วิจารณ์กันเป็นหลัก

ในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา ได้มีข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่กระทำความผิดทั้งทางโลกและทางธรรมมากมาย หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ฉบับประจำวันที่ 29 มกราคม - 4 กุมภาพันธ์ 2539 หน้า 42 ได้เขียนแสดงทัศนคติในเรื่องนี้ว่า

เรื่องอื้อฉาวในดงขมิ้นเกิดขึ้นมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยพุทธกาล จนเป็นเหตุให้พระพุทธเจ้าต้องทรงบัญญัติวินัยสงฆ์ รวมทั้งจรรยาวัตรต่างๆ สำหรับพระภิกษุสามเณร สำหรับประเทศไทย การออกนอกกลุ่มนอกรทาง ไม่ว่าจะเป็่นประเด็นการเสพเมถุน จนกระทั่งถึงปล้นฆ่ากันเองภายในวัดก็ได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้วเช่นกัน แต่ที่ไม่ดังก็เป็นเพราะข่าวสารยังอยู่ในวงแคบ ครั้นอุดมภูมิในตลาดข่าวเข้มข้น และร้อนแรงขึ้น โลกทั้งโลกถูกเปิดกว้าง ความไม่ชอบมาพากลของทุกวงการจึงถูกขุดคุ้ยออกมาประจาน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 เรื่อยมาจนถึงนาที่นี้ ซึ่งถือเป็่นทศวรรษแห่งความหม่นหมองของสงฆ์ไทยอย่างที่ไม่เคยปรากฏมียุคสมัยใดเทียบเท่า

แม้ว่าสถาบันศาสนาจะเป็นสถาบันที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานาน แต่ทว่าในปัจจุบันนี้สถานภาพของสถาบันศาสนาดูเหมือนจะมีความคลอนแคลนจนถึงขั้นอาจสูญสลายไปได้ ในทางตรงกันข้าม สถาบันสื่อมวลชนก็กำลังเพิ่มอิทธิพลมากขึ้นไปทุกที

การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน ในเรื่องเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำความ
เสื่อมเสียทางศาสนาไปเผยแพร่ต่อประชาชน เช่น การลงรูปพระสงฆ์ที่กำลังปฏิบัติกิจกัมกับ
ผู้หญิง หรือแม้แต่การใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์เองในกรณีที่กล่าวถึงพระสงฆ์ที่ทำผิดโดยไม่ให้
ความเคารพ การเสนอข่าวในลักษณะนี้เปรียบเสมือนเป็นการชี้แนะให้ผู้อ่านเห็นว่าพระสงฆ์ที่ตก
เป็นข่าวนั้นมีความผิดจริง

ศาสตราจารย์สุภัฏญา สุตะบรรทัด ประจำคณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาวารสารสนเทศ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ สุรัตน์ เมธิกุล จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้แสดงความคิดเห็น
เห็นว่า การเสนอข่าวศาสนาควรทำด้วยความระมัดระวัง รอบคอบและสุภาพ เพื่อจุดประเด็น
ความคิดให้สังคมทราบถึงความเสื่อมโทรมในวงการสงฆ์ ไม่ใช่ศาสนา เพราะพุทธศาสนาไม่ได้
เสื่อมแต่คนห่มผ้าเหลืองเสื่อม ให้คนในสังคมได้สำเหนียกและหาทางปรับปรุงคณะสงฆ์ให้ดีขึ้นซึ่ง
เป็นหน้าที่ของชาวพุทธศาสนิกชนอยู่แล้ว การตีแผ่ในเรื่องเหล่านี้ของสื่อมวลชนทำให้เห็นการปก
ครองทางศาสนาว่าน่าจะมีการปรับปรุง กฎเกณฑ์ทางการปกครองของพระสงฆ์จะต้องเข้มแข็ง
และต้องปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น (ผู้จัดการรายวัน ฉบับประจำวันที 10 สิงหาคม 2538, 13)

อย่างไรก็ตามในสังคมข่าวสารเช่นปัจจุบันนี้ การที่หนังสือพิมพ์ได้นำข่าวเกี่ยวกับ
พระสงฆ์ออกมาเสนออย่างครึกโครมนั้น อาจส่งผลต่อความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนและ
ประชาชนทั่วไปได้ ซึ่งการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันของ
ผู้อ่านนั้นอาจมีผลทำให้ได้รับอิทธิพลในการเสริมหรือสนับสนุนทัศนคติเดิมของบุคคลที่มีอยู่ก่อน
ตลอดจนช่วยเสริมสร้างการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดเห็นจากแหล่งสื่อสารอื่นๆ มากกว่า
จะมีอิทธิพลในการสร้างหรือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยตรง (เมตตา กฤตวิทย์ และคณะ, 2530)
กล่าวคือ หากการเปิดรับข้อมูลข่าวสารมีลักษณะเสริมย้ำในทางบวกก็จะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นในด้าน
ความเชื่อมั่น แต่หากการเปิดรับข้อมูลข่าวสารมีลักษณะเสริมย้ำในทางลบก็จะนำไปสู่การลดลง
ของความเชื่อมั่น ซึ่งหนังสือพิมพ์เองก็เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง ที่เข้าถึงและมีอิทธิพลต่อชีวิต
ประจำวันของคนในสังคม และเป็นสื่อที่เสนอข่าวสารความรู้ ความคิดเห็น ที่มีอิทธิพลต่อการก่อ
ตัวของทัศนคติของผู้อ่านทั้งทางตรงและทางอ้อม (พัชนี เขยจรรยา, 2533)

ดังนั้น เมื่อหนังสือพิมพ์ได้มีการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ให้ปรากฏสู่สายตา
ประชาชนในหน้าหนึ่ง ซึ่งถือเป็นหน้าหนังสือพิมพ์ที่มีความสำคัญมากที่สุดแล้วนั้น อาจจะทำให้
การเปิดรับข่าวสารดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนได้ ดังนั้นผู้
วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า

คำถามการวิจัย

1. ประเด็นหลักในการเสนอข่าว ภาพข่าว แหล่งข่าว การใช้คำหรือข้อความเรียกนามแทนพระสงฆ์ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของพระสงฆ์ ในข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันเป็นอย่างไร
2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนหรือไม่
3. ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความผูกพันทางศาสนา และการเปิดรับสื่อมวลชนอื่นๆ จะมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาว่าการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนหรือไม่
2. เพื่อศึกษาว่าจะมีปัจจัยใดนอกจากหนังสือพิมพ์ที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันว่ามีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์อย่างไร และสามารถนำผลที่ได้นั้น มาเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการทำข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ทั่วไป
2. ทำให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนที่เกิดขึ้นจากการเปิดรับข่าวสารของหนังสือพิมพ์ ซึ่งช่วยสะท้อนให้พระสงฆ์และหนังสือพิมพ์ได้มองเห็นภาพดังกล่าวเด่นชัดมากยิ่งขึ้น
3. ทำให้สังคมได้มองเห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับพระสงฆ์จากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันในปัจจุบันเพื่อนำไปสู่การแก้ไขให้ถูกต้องต่อไป

นิยามศัพท์

หนังสือพิมพ์รายวัน หมายถึง หนังสือพิมพ์ข่าวสด ที่มีการออกจำหน่ายเป็นประจำทุกวัน จัดเป็นหนังสือพิมพ์แบบประชานิยม โดยมีการรายงานข่าวประเภท Soft News ซึ่งประชาชนในสังคมส่วนใหญ่นิยมอ่านเพื่อติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน

การนำเสนอข่าว หมายถึง ภาพโดยรวมของการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้จะหมายถึง รูปแบบต่างๆ ของการนำเสนอข่าวซึ่งแบ่งได้ 5 หัวข้อคือ ประเด็นหลักของข่าว ภาพข่าว แหล่งข่าว การใช้คำหรือข้อความเรียกนามแทนพระสงฆ์ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่ตกเป็นข่าว

หัวข้อและวรรณคดี หมายถึง หัวข้อข่าวและวรรณคดีหลักในการเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดในรอบ 1 ปีคือ ตั้งแต่หนังสือพิมพ์ข่าวสดฉบับวันที่ 1 มกราคม – วันที่ 31 ธันวาคม 2543

ภาพข่าว หมายถึง ภาพถ่ายทุกภาพที่รายงานเหตุการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับพระสงฆ์ในหนังสือพิมพ์ข่าวสดในรอบ 1 ปีคือ ตั้งแต่หนังสือพิมพ์ข่าวสดฉบับวันที่ 1 มกราคม – วันที่ 31 ธันวาคม 2543 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการนำเสนอข่าว หรือประกอบข่าว ซึ่งจะมีคำอธิบายภาพประกอบอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ โดยในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะภาพถ่ายที่ตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดเท่านั้น และการวัดความถี่จะใช้นับจำนวนของภาพที่ปรากฏ

ทั้งนี้ ลักษณะของภาพข่าวต่าง ๆ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ

1. ภาพข่าว ณ ที่เกิดเหตุ หมายถึงภาพข่าวที่ถ่ายจากเหตุการณ์จริง ภาพข่าวประเภทนี้ ได้แก่ ภาพข่าวอาชญากรรม ภาพข่าวอุบัติเหตุ ภาพข่าวฆาตกรรม เป็นต้น
2. ภาพข่าวที่มีความเด่น หมายถึง ภาพถ่ายที่แสดงถึงความเด่นในด้านต่างๆ ในที่นี้คือภาพบุคคลเด่น เช่น พระสงฆ์ที่อยู่ในภาพเป็นผู้มีชื่อเสียง เป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษ หรือภาพที่แสดงถึงความเด่นของสถานที่ เช่น ที่เกิดเหตุ เป็นต้น

แหล่งข่าว หมายถึง บุคคลที่ผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้ไปสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาเขียนข่าวและตีพิมพ์ลงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด เช่น พระสงฆ์ผู้ตกเป็นข่าว คู่กรณี หรือแหล่งข่าวอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยจะวัดจากหน้าหน้าที่หนังสือพิมพ์ข่าวสด

เทให้แหล่งข่าวว่ามีความสมดูล หรือโอเนียงไปทางด้านใดด้านหนึ่งหรือไม่ เช่น การสัมภาษณ์
คนๆ เดียวกันซ้ำๆ ในขณะที่อาจจะเว้นไม่กล่าวถึงแหล่งข่าวอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

นามแทนพระสงฆ์ หมายถึง การใช้คำหรือข้อความเรียกพระสงฆ์ที่ตกเป็นข่าว
หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด เช่น พระคุณเจ้า ไฉน ตู๋ย เป็นต้น

บุคลิกภาพและพฤติกรรมของพระสงฆ์ หมายถึง การใช้คำหรือข้อความเรียก
บุคลิกภาพและพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่ตกเป็นข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด เช่น ไฉนซ่า
สมิ จอมตู่ย พระชีเมมา หรือสงบนิ่ง เป็นต้น

หน้าหนึ่ง หมายถึง พื้นที่ของหนังสือพิมพ์ข่าวสดหน้าแรก ที่ทำการเสนอข่าวที่มี
ความสำคัญมากที่สุด และเป็นส่วนแรกของหนังสือพิมพ์ที่เรียกความสนใจจากผู้อ่าน (Human
Interest) ซึ่งเหตุการณ์ที่ปรากฏในหน้าหนึ่งมักจะเป็นเหตุการณ์ที่เร้าปลุชนทั่วไปให้เกิดความสนใจ
เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ หรือข่าวฆาตกรรม เป็นต้น

พระสงฆ์ หมายถึง พระภิกษุที่บวชในพุทธศาสนาที่ปรากฏเป็นข่าวในหน้าหนึ่งของ
หนังสือพิมพ์ข่าวสด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – วันที่ 31 ธันวาคม 2543

การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความถี่ในการดู การอ่าน ตามประเภทข่าวสาร จาก
หนังสือพิมพ์ข่าวสด

ความเชื่อมั่นทางศาสนา หมายถึง ความเชื่อถือของแต่ละบุคคลในพระพุทธ
ศาสนาที่อาจเหมือนหรือแตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น

- ความพึงพอใจในพระพุทธศาสนา
- ความยินดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา
- ความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา
- ความใส่ใจติดตามยึดมั่นในหลักศาสนาพุทธ

โดยความเชื่อมั่นทางศาสนาที่มีอยู่เดิมนั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้หากมีบางสิ่ง
เข้ามากระทบหรือชักจูงให้เปลี่ยนแปลงไป

ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ หมายถึง ปัจจัยความถี่ในการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเรื่อง of ชาวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ของผู้รับสารกับครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ โดยวัดเป็นความถี่ของจำนวนครั้งในการสนทนา

ปัจจัยทางอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความแตกต่างระหว่างอาชีพและ ฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นทางศาสนา ของประชาชน

ความผูกพันกับศาสนา หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนที่เกี่ยวข้อง ข้องกับพุทธศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร การฟังเทศน์-ปฏิบัติธรรม และการสวดมนต์ไหว้พระ เป็นต้น

สื่อมวลชนอื่นๆ หมายถึง สื่อโทรทัศน์ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยที่ เป็นสื่อมวลชนอื่นๆ ว่าให้หมายถึงเฉพาะสื่อโทรทัศน์เท่านั้น ซึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการ เปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนด้วย โดยจะทำการวัดจากความถี่ในการรับชม รายการธรรมะทางสื่อโทรทัศน์ของผู้รับสาร

การประเมินตนเอง หมายถึง การพิจารณาตรวจสอบตนเองเกี่ยวกับความผูก พันทางศาสนาและความเชื่อมั่นทางศาสนาของตนเอง โดยการอ่านข้อความที่แสดงออกถึงความ ผูกพันทางศาสนาและความเชื่อมั่นทางศาสนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยว่ามีระดับความผูกพัน และความเชื่อมั่นของตนเองอยู่ในระดับใด ระหว่างมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย หรือ น้อยมาก

สมมติฐานของการวิจัย

1. เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดมี แนวโน้มไปในทางลบมากกว่าทางบวก
2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าว สดมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน
3. ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความผูกพันกับศาสนา และการเปิดรับสื่ออื่นๆ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของ ประชาชน

กรอบแนวคิด

Conceptual Framework

